

Tõnu Truus – ainus kõrgeima kategooria maletreener

Tänavu 1. septembrist peab Eestis treenerina töötada sooviv spordiõpetaja omama vastavat kutsekvalifikatsiooni, omama Eesti Olümpiakomitee poolt tunnustatud treeneri kutsestandardit.

Augusti lõpus said peaminister Andrus Ansipi vastuvõtul kätte kõrgeima, V taseme kutsekvalifikatsiooni tunnistuse kuus tuntud ja tunnustatud treenerit: korvpallitreenerid Jaak Salumets ja Heino Lill, suusatreenerid Mati Alaver ja Anatoli Šmigun, kickboxingu treener Juri Lakhtikov ja maletreener Tõnu Truus. Kutsekvalifikatsioonisüsteemis on viis taset, kusjuures I tase on madalaim ja V tase kõrgeim.

Oktoobri alguses oma 60. sünnipäeva tähistav maletreener Tõnu Truus, kelle tuntuim õpilane on tippsuurmeister Jaan Ehvest, alustas oma sõnul treeneritööga ühiskondlikel alustel juba keskkooli ajal, 1966. aastal asus Truus kõrgemat treeneriharidust omama Moskva Kehakultuuri Keskinstituudis esimesel male erialal kogu maailmas.

„Kuna tegu oli esmakordselt pakutava maleharidusega maailmas, siis seetõttu saime väga hea õpetuse – nii toonased tippmaletajad kui ka treenerid olid väga huvitatud esimeste kõrgharidusega maletreenerite koolitamisest,“ meenutas Truus, kes lõpetas kõrgkooli 1971. aastal koos Tartu töötava maletreeneri Aksel Reiga (Rei tuli hiljem üle Tartu Ülikooli kehakultuuriteaduskonnast).

Kohe pärast kõrghariduse omandamist asus Truus tööle Tallinna malekoolis (vanem)treenerina ja on selles ametis püsinud tänaseni.

Professionaalse klubi loomine

2000. aastal oli küps Truusi idee luua maleklubi, mis koondaks tema endisi ja praegusi õpilasi ning samuti temaga edukalt koostööd teinud maletajaid. Klubi sai nimeks Tõnu Truusi Malekoolkond. „Mõte oli luua klubi, mis oleks üks tugevamaid Baltikumis ja ka Põhjamaades. Soov oli organiseerida Baltikumi ja Põhjamaade klubide meistrivõistlusi ja muid klubide võistlusi,“ selgitas Truus.

Kõrgeid eesmärke lubas seada ka tõsiasi, et Truus võis klubi liikmeskonda lugeda ka mitut malesuurmeistrit. „Klubi liige oli ka näiteks mõnda aega Eestis elanud suurmeister Viktor Gavrikov, kes aitas Jaan Ehvesti noorena Grünfeldi kaitses, Gavrikov oli toona juba tuntud mängumees ja üks paremaid spetsialiste Grünfeldi kaitse alal. Oli üllatav, et ta abistas meid täiesti tasuta, heast tahtest ja hiljem saavutas Ehvest selle avanguvariandiga palju häid tulemusi. Gavrikoviga oli meil väga hea koostöö, Eestist lahkudes jättis ta meile avanguteoreetilise kartoteegi ja hulga kirjandust,“ sõnas Truus. Klubi algaastatel otsis Truus, kes soovis ise jätkata eelkõige treenerina, aktiivselt mäenedžeri, kes leiaks klubile sponsoreid ja korraldaks muid rahaasju. Otsingute ajal ilmus ajalehtedes isegi mitmel korral sellekohane kuulutus, oli ka üksjagu kandidaate, kuid see idee jäi siiski realiseerumata.

„Mõni aeg pärast klubi loomist klubide olukord Eestis muutus: seoses spordikoolide likvideerimisega läks maleõpetuse andmine üle klubide baasile,“ rääkis Truus. Sellega seoses muutusid ka klubile seatud eesmärgid, mis algselt nägid ette kasvamist üheks tugevamaks klubiks Baltikumis ja ka Põhjamaades. „Täna on põhitöö ikkagi noorte õpetamine, kuigi tegeleme ka täiskasvanutega“ selgitas Truus.

„Klubi saab praegu pearaha umbes 25 õpilase eest, tegelikult on õpilasi märksa rohkem,

kuid mõne pearaha läheb mõnele teisele alale, teisele spordiklubile,“ sõnas neljal-viiel päeval nädalas Tallinnas Paul Kerese nimelises malemajas ametis olev Truus, kes annab kahel korral nädalas maleõpetust ka Mustamäe gümnaasiumi maleringis. Lisaks Truusile on klubis veel teinegi treener Rainer Selge, ka tema annab maleõpetust lisaks tundidele Paul Kerese nimelises malemajas veel ka Järveotsa gümnaasiumi õpilastele. Klubi tulemustest rääkides toob Truus esile, et tema klubi kasvandikud on hetkel nii Tallinna kui ka Tartu linna valitsevad meistrid. Tallinna viimased meistrivõistlused võitis mullu detsembris Tõnu Truusi Malekoolkonna revident ja asutajaliige Igor Vassiljev, teine koht kuulus samuti Truusi kasvandikule Lauri Teelemile. Tartu meistriks tuli käesoleva aasta märtsis Rainer Selge õpilane Tauno Metsalu.

Truusi tõrjutakse senistest tööruumidest

Truus on alates Paul Kerese nimelise malemaja avamisest 1975. aastal Tallinna vanalinnas Vene tänaval töötanud seal esimese korruse suure saali taga asuvas C-klassis, valmistanud selles väikeses ruumikeses ette nii rahvusvahelisi suurmeistreid kui rahvusvahelisi meistreid, koolitanud paljusid suurepäraseid inimesi. Lepingu kohaselt (Pirita Spordikeskusega) on tal õigus kasutada C-klassi 2006. aasta lõpuni. Uueks õppeaastaks on malemaja esimesel korrusel asuvad kolm klassi saanud uue kuue, ruumides on tehtud korralik remont. Sellega seoses soovitakse Truus ja tema õpilased septembrist üle kolida kõrvalasuvasse teise, väiksemasse B-klassi. „Ainus põhjus, mida esile tuuakse, on see, et teine klubi (Maleakadeemia Vabaettur) on suurem,“ ütles Truus. Truus ei taha kolida, sest vanad tööruumid on talle aastakümnete jooksul armsaks saanud. Kuid on veel teisigi põhjuseid: esiteks on probleemne kirjanduse paigutamine kitsamatesse tingimustesse ja teiseks ei näe ta kolimiseks üleüldse mingit põhjust, sest leping ju veel kestab. Ehkki tööruumide osas on veel mitmeid küsimusi, ei saanud uus õppeaasta ometi algamata jääda. Truus ootab oma treeningutele Tallinnas ikka uusi õpilasi, registreerimiseks võib temaga kontakteeruda e-posti aadressi tonu.truus@mail.ee vahendusel. Eelkõige on oodatud algklasside õpilased, kuid trenni võivad tulla loomulikult ka vanemad õpilased. Truus meenutas, et ka ta ise sai malekäigud selgeks algklasside õpilasena, ema-isa abi ja õpetuse toel.

INFO/FAKTIKAST

TÕNU TRUUS

Sündinud: 02.10.1946 Tallinnas

Haridus: lõpetas 1965. aastal Tallinna 21. keskkooli ja 1971. aastal male erialal Moskva Kehakultuuri Keskinstituudi

Töö: maletreener, alates 1971. aastast ametis Tallinna malekoolis/malemajas (vanem)treenerina, esinenud loengutega treenerite koolitustel Eestis, Soomes ja Ukrainas, toimetanud mitmeid malenurki ja teinud kaastöid paljudele ajalehtedele/ajakirjadele

Õpilasi: Jaan Ehlvest, Mihhail Rõtšagov, Sergei Zjukin, Robert Ševtšenko, Igor Rõtov, Roman Sergejev, Tiit Tänav, Andrei Šiškov, Valeria Ossipova, Anna Abiševa, Sofia Budõlina jpt

Tunnustusi: NSV Liidu kõrgema kategooria treener 1983, Eesti NSV teeneline treener 1987

Raamat: tõlkinud koos Priit Sanglaga eesti keelde malesuurmeister Aleksander Kotovi teose „Malelise mõtlemise saladused“ (Tallinn, 1979)

Margus Sööt (Tallinn),
meistrikandidaat males